

De Sloveense Carnica (stam 03)

De bijenteelt in Slovenië heeft een bijzonder karakter, dat door de Oostenrijkse bijenonderzoeker Friedrich Ruttner is onderzocht. De moderne bijenteelt dient meerdere doelen, zoals de bestuiving van gewassen, de productie van honing of koninginnengelei, stuifmeel of propolis. In het verleden kenmerkte de Sloveense bijenteelt zich door de platte lange boerenkastjes met mooi versierde frontjes; op het platteland werden bijen hoofdzakelijk geteeld en gehouden voor de honing. Maar onder invloed van notabelen is ook bijenteelt bedreven met als doel vermeerdering [van de betere volken – dus selectie]. De lange traditie heeft van Slovenen vermaarde imkers gemaakt. Documenten uit de vijftiende eeuw verhalen over de handel in honing en was.

Eén imker werd dankzij zijn bijen in de 18e eeuw beroemd, Anton Janša. Deze jonge boerenzoon uit Breznica in Slovenië was de eerste leraar aan de Keizerlijke en Koninklijke bijenteeltschool in Wenen, door hertogin Maria-Theresia opgericht. Door scholing, maar vooral door zijn publicaties, zoals 'Abhandlung von Schwärmen der Bienen' (1771) en 'Vollständige Lehre der Bienenzucht' (1775), heeft Janša een belangrijke bijdrage geleverd aan de vooruitgang in de bijenteelt.

Afgezien van de bijenfolklore, zijn vooral de eigenschappen van de bijen uit deze regio heel bijzonder. Deze Sloveense bijen vormen een apart ras en werden in 1875 als *Apis mellifera carnica* (Pollmann) beschreven. Door Janša werden de Slovenen in de 19e eeuw beroemd door hun handel in bijen, koninginnen en zwermen. In die tijden werden volken door bijenhandelaren zoals baron Rotschütz of Michaël Ambrozic met treinwagonladingen naar West- en Midden-Europa verstuurd. De bijen stamden uit de bergen tussen Adria en Draufloss, d.w.z. de streek rond het drielandenpunt van Hongarije, Oostenrijk en Slovenië. Van 1875 tot aan de eerste wereldoorlog hebben imkers meer dan 170.000 koninginnen geleverd, over de hele wereld. Hoewel de twee wereldoorlogen de handel schaadden, is de Krainer bij voor veel landen een ideaalbeeld geworden, in het bijzonder in Noord- en Midden-Europa. Aan het einde van de 19e eeuw werden in de VS door Sloveense immigranten bijen geïmporteerd die nu een aparte stam vormen: de 'new world carnolian' - Carnica van de nieuwe wereld.



De selectie van de Carnica in Slovenië

Voor het ontstaan van de stammen, na de Tweede Wereldoorlog, werd in Slovenië met de Carnica al zeer intensief selectie bedreven. Na de oorlog, toen alles stil lag, werd opnieuw geprobeerd een systeem van koninginnenteelt en selectie van de Sloveense Carnica op te zetten. Pas na 1979 daagde succes. In 1984 resulteerde dit in de oprichting van een dienst op nationaal niveau voor de selectie van de Sloveense Carnica door het landbouwkundig instituut van Slovenië. Dit instituut zorgde voor de verbetering van de kwaliteit en voor de uitbreiding van de koninginnenteelt. Het ministerie van Landbouw, Bosbouw en Voedselvoorziening stelde een commissie in voor inspectie en accreditatie van bevruchtungs- en teeltstations voor de Sloveense Carnica. Deze commissie controleert er jaarlijks. Ze wordt hierbij geholpen door een selectiespecialist van het instituut, een expert in bijenziekten van de faculteit Diergeneeskunde in Ljubljana, rijksambtenaren en vertegenwoordigers van de Bijenhoudersvereniging van Slovenië.

Slovenië heeft een wet waarin een aantal zaken betreffende bijenhouderij zijn geregeld. Zo is vastgelegd dat dat ter bescherming van de inheemse Carnica op het grondgebied van de Sloveense republiek het telen van of het handelen in teeltmateriaal van andere rassen niet is toegestaan. In de wet staat een artikel waarin geregistreerde koninginnenteelers een speciale status hebben in vergelijking met gewone bijenhouders.

Het bijenbestand van elke geregistreerde teler staat onder permanente gezondheidscontrole van het Nationaal Dierkundig Instituut. Deze garandeert via laboratoriumonderzoek en controles ter plaatse dat de bijen van alle geregistreerde telers vrij zijn van Amerikaans Vuilbroed en andere bijenziekten.

Het landbouwkundig instituut, gemachtigd door de Bijenhouders Vereniging, zorg voor begeleiding en selectie. Het instituut controleert de teeltzuiverheid van de populatie en geeft aanwijzingen aan de erkende telers ter plaatse. Het voorziet ze van alle technische adviezen inzake teelt en selectie van koninginnen en doet laboratoriumonderzoek aan de morfologische eigenschappen en via DNA-analyses. De telers worden zodanig voorgelicht dat er alleen met de beste koninginnen wordt doorgeteeld.

Elk jaar worden er tussen 30 en 40 koninginnenteelers geregistreerd. Alleen de geselecteerde en geclassificeerde telers mogen hun koninginnen exporteren, zodat alleen de beste, met de originele eigenschappen van de Carnica, mogen worden aangeboden. In totaal worden er jaarlijks ruim 40.000 koninginnen geteeld. Eenderde daarvan wordt verkocht aan bijenhouders in het buitenland. De Sloveense imkers zijn om hun kwaliteitsonderzoek internationaal gelauwerd.